

HIGIENA ZAČASNE NASTANITVE PREBIVALSTVA

UVOD:

- delo v posebnih razmerah je neločljivi del celotnega ZVa
- hig.-epidem. razmere se v izrednih razmerah drastično poslabšajo
- nastopi vrsto znanih, manj znanih ali celo neznanih pojavov in problemov, ki zahtevajo hitro in strokovno ukrepanje

HIGIENA PREBIVALSTVA V IZJEMNIH RAZMERAH

- * poleg človeških žrtev pride skoraj vedno tudi do velike gmotne škode in hudih socialnih problemov
- * spremenijo se življenjske razmere
- * hig.-epidem. razmere se razlikujejo od nesreče do nesreče
- * vojna naseljene kraje (rušilni učinki okolja, RKB kontaminacija...) v hipu spremene hig.-epidem. razmere

NAJPOMEMBNEJŠI PREVENTIVNO – MEDICINSKI UKREPI SO:

- asanacija prizadetega, napadenega kraja (naselja)
- začasna nastanitev preb.
- oskrba z zdravo pitno vodo
- oskrba z zdravo hrano
- zagotavljanje možnosti za osebno higieno in RKB dekontaminacijo
- higienske razmere v zakloniščih

EVAKUACIJA:

Ob nekaterih nesrečah je nujna preselitev preb.

Evakuacija (pravočasna, delna, popolna) je ukrep CZ s katerim načrtno premestimo preb. iz ogroženih v manj ogrožene kraje;

Popolna evakuacija – le izjemoma; npr. iz večjih mest, naselij, ki jih nenadoma ogroža obsežnejša zastrupitev, poplava...

NAČRTOVANJE EVAKUACIJE:

Posebej skrbno predvidimo za zagotovitev naslednjih potreb:

- stanovanja
- prehrana
- voda
- zdravstveno varstvo
- socialno varstvo

Izhajamo iz ocene dejanskega stanja na določenem območju – določimo:

- * območje iz katerega bo nujno evakuirati preb.
- * kraj za sprejem in razmestitev
- * zbirališče
- * način prevoza, prevozna sredstva ter pot
- * potrebna gmotna in tehnična sredstva za preskrbo

* varnostne ukrepe

Za vse naloge določimo nosilce in načine za njihovo izvajanje. Pri zavarovanju evakuacije sodelujejo:

- zdravstvena služba
- RK
- socialna služba
- policija
- preb., ki je evakuirano.

Vse dejavnosti usklajuje štab CZ.

Pri načrtovanju evakuacije moramo še posebej poskrbeti, da se ne bi razmere še bolj poslabšale še bolj kot če evakuacije ne bi bilo.

Praviloma evakuiramo:

- na naseljeno območje (koristimo stanovanjske stavbe),
- v manjšem obsegu /izjemoma/ v začasne objekte.

ZAČASNA NAMESTITEV: ISKANJE IN UREJANJE PROSTORA ZA BIVALIŠČE:

- * naloge opravlja ekipa strokovnjakov (vanjo mora biti obvezno vključen tudi zdravstveni delavec)
- * prostor določimo glede na:
 - φ prizadetost naselja
 - φ število prizadetega preb. oz. družin
 - φ glede na nadaljnje nevarnosti
- * praviloma evakuiramo:
 - φ na naseljeno območje (koristimo stanovanjske stavbe)
 - φ v manjšem obsegu /izjemoma/ v začasne objekte

IZBIRA PROSTORA:

- če razmere dopuščajo izberemo takšen kraj, ki omogoča:
 - φ izkoriščanje že obstoječih naprav in stavb (npr. posameznih hiš, el. napeljave, obratov za množično prehrano); to so lahko: največji mestni park, športni teren
- teren mora biti:
 - φ predvsem suh, zavarovan pred močnimi vetrovi, oddaljen od močvirja {v bližini uporabe vodnih virov, vira el. energije, dobrih prometnih povezav}

NAČRT ZA ZGRADITEV IN RAZPOREDITEV OBJEKTOV + NAPRAV:

- Stavbe razvrščamo na:
 - φ čista stran [stanovanja, pitna voda, kuhinja, skladišča z živili, ambulante, prostor za otroke]
 - φ nečista stran [prostor za odpadke, sanitarije, parking]
- Pri določanju čiste in nečiste strani upoštevamo:
 - φ lego vodnih virov
 - φ nagnjenost zemljišča
 - φ smer glavnih vetrov
 - φ obstoječe poti

ZAGOTOVITEV IN GRADNJA STANOVANJSKIH PROSTOROV:

- * o vrsti zasilnih stanovanjskih prostorov odloča:
 - φ letni čas

- φ razpoložljiva sredstva oz. gradivo
- φ razpoložljiva delovna sila
- * običajno uporabimo:
 - φ šotore
 - φ barake
 - φ naravne jame, votline, nagibe zemljišča
 - φ preurejena prevozna sredstva, bivalne kontejnerje

PRESKRBA Z ZDRAVO PITNO VODO:

- Zagotoviti moramo zadostno količino zdrave pitne vode. Tj.:
 - φ minimalno možno dnevno količino H₂O – 3l/osebo
 - φ srednje 3 – 15l/osebo
 - φ primerno za izjemne razmere – 60l/osebo. Za:
 - pitje
 - pripravo hrane
 - osebno higieno
 - skupno higieno in higiensko odstranjevanje odpadnih snovi ter
 - RKB dekontaminacijo (v vojnem času)
- Preskrbo s pitno vodo zagotavlja posebej določena ekipa, ki skrbi za:
 - φ pregledi in čiščenje vodnih virov, improvizacijo, higienizacijo, hranjenje, razdeljevanje, prevoz, pregled osebja, ki dela pri vodi
- Kakovost vode popravljamo na več načinov:
 - φ prekuhavanje [15 – 20 min]
 - φ precejevanje [s filtri, improvizacija]
 - φ kloriranje
- RKB dekontaminacijo izvajajo usposobljene ekipe.

PRESKRBA Z ŽIVILI IN PRIPRAVLJANJE HRANE:

Osnovne značilnosti:

- motnje v proizvodnji (še zlasti, če preb. nimajo zalog)
- uničene zaloge
- okužene, zastrupljene zaloge
- motenj pri prevozu
- motnje v proizvodnji, pri pripravljanju (npr. zaradi pomanjkanja delavcev)

PRESKRBA Z ŽIVILI ZUNAJ NASELJENEGA KRAJA:

- * bivanje zunaj naseljenega kraja še zaostri posebej navedene težave:
 - φ širjenje in prenašanje nalezljivih bolezni
 - φ prebavne motnje (otroci, stari ljudje, bolniki)
 - φ poslabšanje spl. zdr. stanja bolnikov
 - φ motnje v normalnem razvoju otrok
- * na začetku koristimo zaloge (posam., družina), dokler ne uredimo ustreznih prostorov, uporabljamo konzervirano hrano, s poljskimi kuhinjami poskrbimo vsaj za 1 topel obrok/dan

NADZOR NAD PRESKRBO S HRANO:

- dovažanje:
 - φ meso {zaprti avtomobili, zaprti čisti zaboji, PVC vrečke}

- φ kruh {zaprti avtomobili, zaboji, pokrite košare}
- φ mleko, mlečni izdelki {v ustrezni embalaži, v čistem prevoznem sredstvu, pokrito}
- skladiščenje:
 - φ posebej urejeni prostori, shramba skopana v zemlji {hitro pokvarljiva živila}
 - φ lesene barake, šotori; zavarovati pred vlago, dvignemo od tal
 - φ omejimo dostop {samo zdrave, pregledane osebe z umitimi rokami}
- kuhanje:
 - φ začasno v poljskih kuhinjah, kasneje osebno ali skupinsko
 - φ kuhinja mora biti zgrajena po načelu čisti, nečisti del z enosmernim prometom
 - φ jedilnica
 - φ prostor za pranje {posoda, jedilni pribor}
 - φ zadostna količina H₂O
 - φ paziti na red in čistočo {nadzor!}

OSEBNA HIGIENA:

- je v največji meri odvisna od kulture posameznika!
- zagotoviti moramo vsaj osnovne pogoje za osebno higieno:
 - φ jutranje umivanje
 - φ umivanje rok
 - φ večerno umivanje
 - φ tedensko kopanje in preoblačenje
 - φ higiena ust [vsaj splakovanje]
 - φ pranje perila

HIGIENSKO ODSTRANJEVANJE ODPLAK IN ODPADNIH SNOVI:

- * je najpomembnejši ukrep, da preprečimo okužbo zemljišča, vode, zraka ter širjenja nevarnosti nalezljivih in zajedavskih bolezni, hkrati pa tudi zatiramo škodljiv mrčes, podgane, miši
- * vrste odpadnih snovi:
 - φ iztrebki in seč ljudi (že v začetku preprečiti onesnaževanje terena, osvetljena stranišča, umivanje in razkuževanje rok)
 - φ odplake pri umivanju, pranju (izkopljemo ponikovalnice)
 - φ smeti (zbiramo; zakopavamo, sežigamo)
 - φ kuhinjske odpadne snovi (zakopavamo, uporabimo za prehrano živali)

RAZKUŽEVANJE IN UNIČEVANJE ŠKODLJIVIH ZAJEDALCEV:

- je pomožni ukrep, kjer skušamo popraviti zamujeno in izboljšati učinek drugih ukrepov
- vrste razkuževanja so:
 - φ mehanična dezinfekcija (tj. odstranjevanje kužnega materiala)
 - φ prekuhavanje
 - φ uporaba kemičnih razkužil
 - φ zavarovanje pred mrčesom in podganami
- sanitarni nadzor!

ZNAK RK KOT SREDSTVO OZNAČEVANJA IN SREDSTVO ZAŠČITE

ZGODOVINA ZNAKA:

- pred sprejemom znaka RK,
- 1859 – bitka pri Solferinu,
- 1863 – ustanovitev MORK (mednarodni odbor RK) v Ženevi,
- 1864 – sprejet RK na belem ozadju (I. ženevska konvencija),
- 1876 – turška vlada sprejme rdeči polmesec (na beli podlagi),
- 1923 – rdeči lev s soncem (na beli podlagi) ← Iran,
- 1929 – priznani vsi trije znaki (v Haagu),
- 1980 – Iran sprejme rdeči polmesec (namesto rdečega leva s soncem),
- 2000 – pobuda za sprejem dodatnega, tretjega znaka (rdeči romb ~ opuščeno),
- 2001 – predlog SLO za tretji znak ,
- sicer še več predlogov drugih držav,
- Henry Dunant (1828-1910) → leta 1901 dobitnik I. Nobelove nagrade za mir [RK na belem ozadju]

PRAVNA PODLAGA ZNAKA:

- * IV. ženevske konvencije (1949),
- * dopolnilna protokola (1977),
- * ustava RS (1991),
- * zakon o RKS (1993),
- * zakon o obrambi (1994),
- * zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (1994).

ZNAK KOT SIMBOL ZAŠČITE [V ZAŠČITNE NAMENE]:

- se uporablja med spopadi in pomeni vidno znamenje zaščite, ki jo dajejo ŽK:
- 1. prostovoljcem RK, medicinskemu osebju, delegatom MORK-a...,
- 2. medicinskim enotam,
- 3. prevoznim sredstvom.

ZNAK KOT SIMBOL ČLANSTVA V GIBANJU [V OZNAČEVALNE NAMENE]:

- se uporablja zlasti v miru
- poudarja, da je oseba ali objekt povezan z Mednarodnim gibanjem RK ali RP
- opozarja, da te organizacije delujejo po temeljnih načelih (7)

UPORABA ZNAKA V MIRU:

B) za označevanje (majhen znak)

- * predvsem nacionalna društva za RK in RP
- * za označevanje reševalnih vozil in postaj PP {pod pogojem, da je znak rabljen v skladu z državno zakonodajo, da ND [=nacionalno društvo] izrecno dovoljuje njegovo uporabo in da je v označenih objektih mogoče dobiti *brezplačno* oskrbo}

C) za zaščito (velik znak)

- * medicinske enote in prevozna sredstva ND, ki bodo med vojno uporabljala v medicinske namene in če takšno uporabo odobrijo vladne oblasti

UPORABA ZNAKA V MIRU:

23.čl. Zakona o RKS (Ur. l. RS 1993)

- stavbe, naprave, sanitetni material ter prevozna in prenosna sredstva zdr. zavodov, zasebnih zdr. delavcev in zdr. sodelavcev
- prevozna in prenosna sredstva drugih pravnih oseb, ki uporabljajo za prevoz ranjencev in boln., če dobijo za nošenje znaka dovoljenje ministra pristojnega za zdravstvo
- kraji določeni za prvo med. pomoč v naselju, na prometnicah, podjetjih, zavodih ter drugih organih in organizacijah teh krajev
- *znak, ki se uporablja kot sredstvo označevanja, mora biti manjši od znaka, ki se uporablja kot sredstvo zaščite in ne sme biti na traku okrog rokava in ne na strehi stavbe!*

UPORABA ZNAKA MED SPOPADI:

A) za označevanje (majhen znak)

- samo ND, RK in RP [ne smejo namestiti znaka na rokave ali na strehe stavbe]

B) za zaščito (velik znak)

- medicinske službe OS [=oborožene sile]
- ND, RK in RP [s pooblastilom države za pomoč med. službam OS]
- civilne bolnišnice [s pooblastilom]
- vse civilne med. enote [H, postaje PP... s pooblastilom]
- druga društva za pomoč

ZLORABA ZNAKA:

- * posnemanje {imitacija}
- * napačna raba/prilastitev {uzurpacija}
- * huda zloraba/zahrbtna raba {perfidnost}

UKREPI ZA URESNIČEVANJE SPOŠTOVANJA ZNAKA RK:

- preventivni ukrepi [širjenje znanj, usposabljanje, zakonodaja, prevajanje ŽK, medsebojna pomoč držav]
- nadzor spoštovanja [MORK-a, pristojne državne službe, ND, delovne sile zaščitnice]
- represivni ukrepi [obveznosti držav, kazenska in disciplinska odgovornost, medsebojna pomoč držav]

SKLEP:

- znak RK je bistvenega pomena za vso humanitarno dejavnost – ščiti žrtve in tiste, ki jim pridejo na pomoč;
- zaščitno vrednost znaka je treba krepiti že v miru.